

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Ústav germánských studií

Posudek bakalářské práce Tomáše Novotného

Téma: Partizipialkonstruktionen in kontrastiver Sicht am Beispiel der Übersetzungen von Günter Grass

Vedoucí práce: Mgr. Viktor Tichák, Ph.D.

Předkládaná bakalářská práce se věnuje tématu syntakticky volných participiálních konstrukcí (PK) v překladech tří vybraných děl Güntera Grasse do češtiny ve srovnání s originálními texty. Jedná se o druhou, přepracovanou verzi bakalářské práce. Cílem práce je popsat užívané možnosti překladu německých PK pomocí analýz zmíněných textů, zjistit frekvenci překladů PK do češtiny pomocí přítomných (současných) přechodníkových konstrukcí a na pozadí sledovat trend mizení volných PK v obou jazycích.

Obsah práce a struktura

Struktura práce je přehledná, práce je členěna do tří hlavních bloků: teoretickou část (stručně nazvanou „Theorie“) následuje část metodologická, kvantitativní a kvalitativní analýza. V teoretické části autor shrnuje základní informace o německých participiích a PK, českých transgresivech a jejich „ekvivalenci“, vymezuje ale i pojmy jako „pseudoparticipium“. Vzhledem k tomu, že se v práci objevují právě pojmy jako „Äquivalenz“, „Übereinstimmung“ atd., bylo by vhodné doplnit ještě kapitolu věnovanou teorii překladu a základním pojmům.

Přirozeně se nejedná o dostatečně velký korpus různých textů různých autorů (a překladatelů), aby se závěry analýz daly zobecňovat, analýza děl jednoho autora z různých období však přináší zajímavá zjištění, která mohou větším a obecnějším analýzám v budoucnu pomoci. Autor si je vědom hranic – již v úvodu zmiňuje: „Einerseits wird die verschiedene Übersetzungspraxis der einzelnen Autoren nicht in Rücksicht genommen, andererseits ist die analysierte Probe viel zu klein, als dass man sie als maßgebend wahrnehmen könnte“ (s. 9)

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Ústav germánských studií

Právě rozdíly v idiolektu mohou v případě tří různých překladatelů zkreslit např. odpověď na otázku, zda opravdu dochází k mizení přechodníků v češtině. Jiný překladatel by je třeba byl používal řádově častěji. Jako podpůrnou studii však předkládanou bakalářskou práci lze akceptovat.

Práce s korpusem byla důkladná, jednotlivé kroky byly provedeny svědomitě a promyšleně. V metodologické části nestojí konkrétní počet analyzovaných dokladů, najdeme jej na začátku jednotlivých podkapitol kvantitativní analýzy: 51 dokladů z každé z knih, které byly pečlivě vybrány podle frekvence užití („drei Stufen“? viz návrh otázek k obhajobě). Analyzovány byly: „Phrasentyp“ a „Wortform“. I když tyto termíny zcela nesedí (Wortform evokuje konkrétní deklinovanou či konjugovanou formu), princip rozdělení na syntaktické a morfologické vlastnosti originálu a překladu lze pochopit.

Jak bylo výše zmíněno, první graf na s. 35 předkládané práce lze považovat pouze za podpůrný obecně dokázané tendenci, kterou autor zmiňuje v teoretické části a náležitě podkládá sekundární literaturou. Za problematický lze považovat graf druhý, na s. 36, kde se porovnává absolutní počet PK v jednotlivých německých originálech, i když poukazuje na markantní rozdíly v rozsahu díla. Tyto rozdíly však v grafu nejsou reflektovány.

Kvalitativní analýza tvoří hlavní část práce. Omezení se na rovinu syntaktickou a morfologickou je zde namísto vzhledem k rozsahu, na druhou stranu nelze opominout roli kontextu, který autor zmiňuje spíše implicitně např. v možných parafrázích (adverbia atd.).

V závěru práce autor shrnuje poznatky z analýz a uvádí možná pokračování výzkumu.

Formální a jazyková stránka

Oproti první verzi došlo k značnému zlepšení i ve formální rovině. Chyby se vyskytují jen výjimečně, ačkoli stále v práci najdeme překlepy, např. „die drei Bucher“ (s. 10), „als

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Ústav germánských studií

„Adverbiale Partizipialkonstruktionen wahrgenommen“ (s. 24) a chyby spíše typografického rázu, např. „Partizip- I-Verbindungen“ (s. 9) ani „Partizip-I Verbindungen“ (s. 13) nejsou správné varianty psaní kompozita. Objevují se ale i chyby ve volbě lexika či stylistické, namátkou „Die Bezeichnung Partizip stammt laut dem Metzler Lexikon.“ (s. 11), „Im Falle der Partizipialformen ist der Schwund sogar überraschend groß, wo es zwischen Der Blechtrommel und Der Rättin ein Schwund von cca. 81 % und zwischen Der Rättin und Im Krebsgang dann von cca. 63 % gibt“. Frekvence jazykových prohřešků však není velká.

Návrh otázek k obhajobě:

1. „Bei Der Blechtrommel und Der Rättin werden dann die Partizipialformen je nach der Anzahl ihrer Belege in drei Stufen eingegliedert [...]“. Jak konkrétně proběhl tento krok v analýze a proč?
2. V grafu na s. 36 je vyznačen pokles absolutní frekvence PK v německých originálech, aniž by byl reflektován rozsah analyzovaných děl. Šlo by graf spravit tak, aby ukazoval relativní frekvenci, která by byla více vypovídající? Jak?
3. Jakou roli hraje v překladech lexikálně-sémantický kontext, např. doplnění finitního slovesa o příslovce typu *zároveň*, *přitom*, jasně zaznačující současnost děje?
4. Co je to *ekvivalence* v teorii překladu? Je podle definice možné říci, že je český přechodník přítomný a německá volná PK ekvivalentní?

Závěr

Ve srovnání s první, neúspěšnou verzí bakalářské práce došlo k velkému pokroku. Zpracování analýz je pečlivé a autor dochází k zajímavým závěrům, i když práce vzhledem k absenci translátologického základu působí neúplně. Splňuje však nároky kladené na bakalářskou práci, a práci tak **doporučuji k obhajobě**, kvůli výše zmíněnému **navrhuji hodnocení „velmi dobře (2)“**.